

DR. IVAN ...

Posebne uzance ljubljske borze za blago in vrednote.

Ponatisk iz 31. kosa „Uradnega lista ljubljanske
in mariborske oblasti“ z dne 27. marca 1925.

*Žito, žolj, leča, v
Krompir, vino, prašica*

V Ljubljani 1925.

Založila ljubljanska borza za blago in vrednote.

Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

6,00

Posebne uzance ljubljske borze za blago in vrednote za trgovanje z žitom.

§ 1.

Pri nakupu in prodaji žita se razumeva cena za 100 kg netto brez vreč. Za «borzni sklep» se vobče razumeva količina 100 q.

§ 2.

Za «žito SHS» je razumevati žito, pridelano v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vendar pa se mora vselej, kadar ni označbe «SHS», dodati točna provenienca žita.

§ 3.

Ne sme se dobavljati žito, ki ni zdravo, ni reševano tako, kakor je to trgovski običaj, ali ki je pridelek zadnje letine ali pa je pomešano z žitom prejšnjih letin, razen če je prodajalec kupca izrečno opozoril na take nedostatke (§ 53. občin uzanc za trgovanje z blagom).

§ 4.

Za nezdravo se smatra žito, ki je zadehlo, ni suho, je deloma ali popolnoma ogreto, žito, v kate-

rem je veliko moljev, ali pa ki ima moljava, plesniva ali pokvarjena zrna.

Tudi žito, ki je na koncih snetljivo in zamazano, se ne sme dobavljati.

§ 5.

Za uzančno podstavo velja pri pšenici, rži, ovsu in ječmenu vobče kvalitetna teža, ki je navedena v §§ 6., 7., 8. in 9.; vendar pa ima borzna uprava pravico, določiti posebe začetkom vsake letine višino efektivne teže in tudi višino dovoljenih odstotkov primesi.

§ 6.

P š e n i c a.

Za uzančno podstavo velja pri pšenici vobče kvalitetna teža 76 kg za hl in 2 % primesi, ki se mora ugotoviti s tehtanjem.

Ne sme se dobaviti pšenica:

- a) če ima nad $\frac{1}{2}$ % trde (blé dur) ali bele pšenice, kubanke ali ajde;
- b) če ima nad 1 % izkaljenih zrn.

Vkljub določilom v tem paragrafu pod točkama a) in b) se sme dobaviti pšenica, če ima tudi nad 2 % uzančno dopuščene primesi, vendar ne nad 4 % (snetljivih) tujih zrn. V tem primeru pa mora odobriti prodajalec kupcu to-le odškodnino (bonifikacija):

pri 2½ %	primesi 0.50 %,
pri 3 %	primesi 1.— %,
pri 3½ %	primesi 1.75 %,
pri 4 %	primesi 2.50 %

kupne cene ali teže. Ob ugotovitvi primesi je smatrati pričeto polovico odstotka za celo polovico.

Dobaviti se sme pšenica, ki ima manjšo nego uzančno določeno kvalitetno težo 76 kg, vendar pa ima najmanj 74 kg. V tem primeru se mora odobriti kupcu ta-le odškodnina (bonifikacija):

če tehta pšenica 75.5 kg,	0.50 %;
če tehta pšenica 75.— kg,	1.50 %;
če tehta pšenica 74.5 kg,	2.50 %;
če tehta pšenica 74.— kg,	4.— % kupnine.

Če je pogojeno, da se dobavi pšenica večje kvalitetne teže, nego je uzančno določena, a prodajalec vendarle dobavi pšenico manjše teže, nego je pogojena, mora odobriti (bonificirati) kupcu pri primanjkljaju:

od 30 do 50 dkg	½ %,
od 50 do 75 dkg	1.— %,
od 75 do 100 dkg	1.5 % kupnine ali teže.

Če je primanjkljaj večji od 100 dkg, je kupec upravičen, odkloniti sprejem blaga.

Če pa je pogojeno, da se mora vendarle prevzeti blago proti odobritvi primanjkljaja vrednosti, pripada kupcu razen že bonificiranih 100 dkg še ½ % kupnine za vsak nadaljnji primanjkljaj 25 dkg.

Ne sme se pa zahtevati odškodnina, če ne znaša primanjkljaj kvalitetne teže pšenice več nego 20 dkg na hl.

§ 7.

R ž.

Pri rži je uzančna kvalitetna teža 71 kg pri hl; imeti sme največ 2 % primesi (snetljivih ali tujih zrn). Rž se ne sme dobaviti:

- a) če ima nad 2 % pšeničnih zrn in
- b) če ima nad 1 % izkaljenih zrn ali
- c) če je pomešana z ržjo, ki je posušena na umetni način.

Vendar se mora prevzeti rž, če ima nad 2 %, a največ do 4 % tujih zrn. V tem primeru se mora priznati kupcu ta-le odškodnina (bonifikacija):

pri 2½ % primesi ½ %,

pri 3 % primesi 1— %,

pri 3½ % primesi 1·5 %,

pri 4 % primesi 2— % kupne cene ali teže.

Prav tako se sme dobaviti rž, katere kvalitetna teža je manjša od uzančne določene, a znaša vendar njena teža najmanj 69 kg; prodajalec mora v tem primeru odobriti kupeu:

pri 70·5 kg kvalitetne teže ½ %,

pri 70— kg kvalitetne teže 1·5 %,

pri 69·5 kg kvalitetne teže 2·5 %,

pri 69— kg kvalitetne teže 4— %.

Rženi rožiči (Mutterkorn) se smatrajo za primes. Rž, ki se dobavlja, sme imeti rženih rožičev v oni neznatni meri, ki se tudi s skrbnim čiščenjem ni dala odstraniti.

§ 8.

Oves.

Oves mora po hl tehtati 40 kg ter sme imeti največ 3 % primesi (snetljivih ali tujih zrn). Ne sme se dobaviti oves:

- 1.) ki ima nad 2 % ječmena ali nad 3 % izkaljenih zrn;
- 2.) črni oves.

Vendar pa se lahko dobavi oves, ki ima največ 4 % primesi. V tem primeru se mora odobriti (bonificirati):

- za prvih 0.5 % večje primesi 1 %,
- za drugih 0.5 % večje primesi 2 % kupnine ali teže.

§ 9.

Ječmen.

Pri ječmenu je uzančna kvaliteta določena z 61 kg kvalitetne teže in največ 3 % primesi (snetljivih ali tujih zrn).

Ne sme se dobaviti ječmen, če ima več nego 1 % izkaljenih zrn.

Sme se dobaviti ječmen, če ima nad 3 % uzančno dovoljene primesi, vendar pa ne nad 4 %. V tem primeru mora odobriti prodajalec kupcu:

za 0·5 % večje primesi 0·5 %,

za 1— % večje primesi 1— %.

Prav tako se sme dobaviti ječmen, ki nima določene kvalitetne teže 61 kg, toda samo, če je najmanj 59 kg težak. V tem primeru mora odobriti prodajalec kupcu te-le odškodnine (bonifikacije):

pri teži od 60·5 kg 1— %,

pri teži od 60— kg 1·5 %,

pri teži od 59·5 kg 2— %,

pri teži od 59— kg 2·5 %.

Odškodnina se ne more zahtevati, če ne znaša primanjkljaj več nego 25 dkg kvalitetne teže po hl.

Kot pivovarniški ječmen se ne sme dobaviti, izvzemši prodajo po vzorcu ali drugo določitev, ječmen:

- a) ki je žveplan, umetno posušen ali nagrizen, nadalje ozimina;
- b) ki ima po teži nad 1 % presekanih, prelomljenih ali olušenih zrn;
- c) ki ima po številu zrn nad 1 % izkaljenih zrn;
- d) ki ima po teži nad 1 % primesi (plevela, snetlji-vega ali pa tujega zrnja).

Če se proda ječmen za seme, ne sme biti pri do-bavi pomešana ozimina in jarina.

Pri pivovarniškem ječmenu velja za uzančno podstavo ona kvalitetna teža, ki jo določijo stranke ob sklepu posla.

Vendar pa se lahko dobavi pivovarniški ječmen manjše kvalitetne teže od pogojene, če ne znaša primanjkljaj več nego 150 dkg. V tem primeru mora odobriti (bonificirati) prodajalec kupcu kot odškodnino:

pri primanjkljaju na teži 50 dkg

pri primanjkljaju na teži od 50 do 75 dkg 1.— %,

pri primanjkljaju na teži od 75 do 100 dkg 1.5 %,

pri primanjkljaju na teži od 100 do 125 dkg 2.— %,

pri primanjkljaju na teži od 125 do 150 dkg 2.5 %

kupne cene ali teže.

§ 10.

Za tuja zrna se razumevajo ona semena, ki rastejo navadno skupno z dotično vrsto žita.

§ 11.

K o r u z a.

Ne sme se dobavljati kot koruza:

- a) činkvantin,
- b) iznerojena (degenerirana) koruza činkvantin,
- c) bela koruza,
- d) ciganska koruza (koruza, ki je zunaj temnordeče in znotraj tudi rdečkaste barve),
- e) umetno posušena koruza,

f) koruza, ki ima po številu zrnja samo ene ali vseh prej navedenih vrst koruze nad 8 %.

Če ni pogojenega kaj drugega, se smatra za belo koruzo zobna koruza.

Srbska rumena koruza ne sme imeti več nego 12 % bele koruze. Če ima nad 12 %, bele koruze, ima kupec pravico, zahtevati odškodnino za manjšo vrednost (bonifikacijo). Če pa ima nad 20 % bele koruze, pristoji kupcu pravica, odkloniti sprejem blaga.

Srbska koruza-mešanec (Buntmais) mora imeti najmanj eno tretjino rumene koruze.

Srbska bela koruza ne sme imeti več nego 15 % rumene koruze. Če ima nad 15 % rumene koruze, ima kupec pravico, zahtevati odškodnino za manjšo vrednost; če pa ima več nego 25 % rumene koruze, ima kupec pravico, odkloniti sprejem blaga.

Čin kvantin se prodaja samo po vzorcu.

Za novo koruzo veljajo gorenji predpisi z omejitvijo, da mora biti nova koruza do vključno konca meseca aprila samo času primerno suha.

§ 12.

Proso.

Sme se dobaviti proso, izvzemši prodajo po vzorcu ali druge določitev:

- a) ki ni snetljivo;
- b) ki je porabno za phanje prosene kaše;
- c) ki ima po teži nad 3 % primesi.

§ 13.

A j d a.

Izvezemši prodajo po vzorcu ali drugega dogovora, se ne sme dobavljati ajda:

- a) ki ima po številu zrnja nad 3 % izkaljenega zrnja,
- b) ki ima po številu zrnja nad 3 % primesi,
- c) ki ima po številu zrnja nad 5 % nedozorelega zrnja.

Ciganska ajda (turška, korošica, Wild-, Steinhede) se smatra za primes.

§ 14.

K a k o v o s t.

Če se prodaja žito, ki ni zadnje žetve, ali če je žito pomešano s pridelkom starejše žetve, mora prodajalec na to brezpogojno opozoriti kupca pred sklepom posla. To velja tudi za posle, ki se sklepajo po vzorcu.

Če se prodaja žito, pomešano z inozemskim blagom, mora prodajalec kupca na to opozoriti pred sklepom, tudi če gre za prodajo po vzorcu ali po pregledu.

§ 15.

Dobavo inozemskega žita mora zahtevati kupec ocarinjeno ali neocarinjeno, če takrat, ko izreče tako zahtevo, še ni ocarinjeno. Vendar mora v poslednjem primeru plačati prodajalec kupecu v gotovini carino in carinske stroške.

§ 16.

Odstotne odobritve, določene zaradi manjše ali večje vrednosti, se obračunavajo z odbitkom od kupnine ali s pribitkom pri kupnini. Če pa je kupec plačal kupnino naprej, se mora poravnati odbitek ali pribitek v osmih dneh, ko se je ugotovila odstotna odobritev, franko na dom kupcu, odnosno prodajalcu.

§ 17.

Če jamči prodajalec za kvalitetno težo, določeno v sklepu kot najmanjšo težo, mora dobavljeno blago ustrezati najmanjši zajamčeni (kvalitetni) teži. Drugače kupec blago lahko zavrne.

Če se določi kvalitetna teža alternativno (najnižja in najvišja), se smatra vedno nižja teža za zajamčeno kvalitetno težo.

§ 18.

Če je kvalitetna teža pšenične višja od uzančne običajne teže in opozori dobavitelj na to kupca pred prodajo, mora kupec odobriti prodajalcu do vštetih 79 kg za vsak kg nadteže 1 %.

Predaja blaga se lahko izvrši na dveh mestih, na železniških postajah ali pa na drugih mestih. Kvalitetna teža posameznih partij se določi ločeno in kot temelj za ugotovitev nadplačila služijo povprečne teže izvršenih tehtalnih poizkusov.

Če se najde ob tehtanju tudi taka pšenica, ki tehta pod 76 kg, se ne sme zahtevati nikakršno nadplačilo.

Pšenica z več nego 79 kg kvalitetne teže se obračunava le s težo 79 kg.

§ 19.

Kvalitetna teža se računi za hl; teža se določa na tehtnici ljubljanske borze za blago in vrednote.

Ob sporu veljajo kot temelj le teže, določene na tem aparatu.

Če je ugotovljena kvalitetna teža nižja od pogodbeno določene ali nižja, nego je bila po § 17. kupcu priobčena, mora plačati tehtnino prodajalec, drugače pa kupec.

Prodajalec plača tehtnino tudi tedaj, kadar ugotovljena kvalitetna teža sicer ne dosega dogovorjene teže, a je vendar zadostna, da je kupec zavezan, prevzeti blago brez odškodnine.

§ 20.

Pri pšenici, glede katere je bila primes pri prodaji izrečno določena v odstotkih, se mora prevzeti do-

bavljeno blago samo, če večja primes ne preseza teže 2 %. V tem primeru ima kupec pravico, odbiti od prevzete teže blaga 75 % ugotovljene večje primesi.

§ 21.

Blago, predloženo za dobavo, mora ustrezati povprečno sklepnim pogojem, pogojeni kvaliteti pa mora ustrezati tudi v posameznih partijah ter sme imeti le malenkostne razlike.

Pri prodaji po «povprečni kvaliteti» sme znašati razlika največ 3 % manjše vrednosti.

Če se predloži za dobavo blago v raznih prostorih, se smatrajo predložene partije v posameznih prostorih glede odobritve zaradi večje primesi za samostojne partije. Sicer je treba vpoštovati § 65. borznih uzanc za trgovanje z blagom.

§ 22.

J e m a n j e v z o r c e v .

O jemanju vzorcev veljajo poleg obćih določil v §§ 60. in 61. borznih uzanc za trgovanje z blagom te-le odločbe:

- a) Da se ugotovi kvaliteta, se morajo vzeti vzorci iz različnih delov blaga ter zmešati.
- b) Iz okrajka (Ablauf) se ne smejo jemati vzorci.
- c) Kupec sme zahtevati, da se vzamejo posebni vzorci na različnih mestih blaga za dokaz, da

blago ni zdravo, ni rešetano po trgovskih običajih, ni enakomerno ali pa nima minimalne kvalitete teže ali da ne ustreza najvišje dovoljenim odstotkom primesi.

§ 23.

Če se dobavijo vse vrste žita, mora odobriti prodajalec pri tehtanju kupcu na vsakih 700 kg 50 dkg. Pri dobavi na recept se ne more zahtevati taka odobritev, če se je blago uradno stehtalo.

§ 24.

Zrnje se odpošilja prosto nasuto (alla rinfusa); stroški za potrebne deske obremenjajo kupca.

Če je dogovorjena odpošiljatev v vrečah, ni pa določeno, kdo naj jih dostavi, mora dostaviti kupec vreče in vrvice franko v sklepno določeno mesto. Ko se pošiljajo vreče, mora kupec poskrbeti, da se uradno stehtajo, obvestiti nasprotno stranko, da je vreče odposlal, in ji naznaniti število in znak vreč.

Če se odpošlje blago v vrečah druge stranke, mora prejemnik najkasneje v osmih dneh, ko prejme blago, vrniti vreče dotični stranki na pogojeno mesto dobave ali tudi v drugo mesto, proti povrnitvi presežka voznine.

Če se zadrže vreče nad osem dni, se mora plačati običajna najemnina od dne, ko se prevzamejo, do dne, ko se vrnejo.

Vreče, porabljene za dobavo, se morajo vrniti lastniku brezpogojno v treh mesecih; drugače ima lastnik pravico, smatrati vreče za prodane in zahtevati, naj se plačajo vreče in najemnina za tri mesece. Izposojnina nad tri mesece se ne more zahtevati.

Pošiljatelj vreč ima pravico zahtevati, naj se mu vreče vrnejo v osmih dneh, če bi se blago iz kategorakoli vzroka ne prevzelo (zavrnilo). Drugače mora prodajalec plačati nabavno vrednost vreč ali pa najemnino in nastale stroške.

§ 25.

Senzalnina znaša pri sklepih z žitom Din 1.— od vsakih 100 kg.

*

Na podstavi člena 1. zakona o javnih borzah in člena 11. uredbe o ustroju ministrstva za trgovino in industrijo odobrujem in potrjujem gorenje uzance, pridržujem pa si pravico, te uzance ali njih poedine dele izpremeniti, kadar bi se mi zdelo to potrebno.

V B e o g r a d u, dne 22. januarja 1925.

Minister za trgovino in industrijo:

dr. Šurmin s. r.

Posebne uzance
ljubljske borze za blago in vrednote
za trgovanje s stročnicami
(fižol, grah, leča).

§ 1.

Stročnice se prodajajo in kupujejo, če ni bilo dogovorjeno drugače, po 100 kg čiste teže brez vreč.

§ 2.

Pri prodaji je treba točno navesti vrsto stročnic. Praviloma se dobavlja le pridelek zadnje žetve.

§ 3.

Dobaviti se ne smejo stročnice, ki niso zrele, ki so plesnive, zadehle, ogrete, nezadostno suhe in nezadostno rešetane (obravnanane), pomešane z drugimi vrstami, nego je bilo pogojeno, pomešane s pridelkom prejšnjih letin.

§ 4.

Pri prodaji stročnic, ki so pomešane s pridelkom starejše letine, mora opozoriti prodajalec kupca celo

tedaj, kadar se prodaja po vzorcu, istotako če je blago zadehlo, kar se šestokrat iz vzorca ne dá dognati.

§ 5.

Blago, ki nima nad 1 % primesi, navedenih v § 3., se ne more grajati. Če imajo stročnice navedenih primesi nad 1 %, mora odobriti dobavitelj pri blagu, ki ima do 2 % navedenih primesi, 2 %, pri blagu, ki ima 2 do 3 % navedenih primesi pa 4 % fakturne vrednosti.

§ 6.

Blaga, ki ima nad 3 % primesi, navedenih v § 3., kupec ni dolžan sprejeti.

§ 7.

Stročnice se dobavljajo v vrečah, ki jih mora kupec, če ni bilo izrečno dogovorjeno drugače, vsaj tri dni pred dobavnim rokom dostaviti franko. Drugače pa veljajo glede vreč obča določila o trgovanju z blagom.

§ 8.

Senzalnina pri sklepih s stročnicami znaša $\frac{1}{2}$ %.

*

Na podstavi člena 1. zakona o javnih borzah in člena 11. uredbe o ustroju ministrstva za trgovino

in industrijo odobrujem in potrjujem gorenje uzance, pridržujem pa si pravico, te uzance ali njih poedine dele izpremeniti, kadar bi se mi zdelo to potrebno.

V B e o g r a d u, dne 22. januarja 1925.

Minister za trgovino in industrijo:

dr. Šurmin s. r.

Posebne uzance ljubljsanske borze za blago in vrednote za trgovanje s krompirjem.

§ 1.

Krompir se prodaja in kupuje po 100 kg čiste teže brez vreč.

§ 2.

Če ni pogojeno drugače, se sme dobaviti le tak krompir, ki je sposoben za človeško hrano. Krompir mora biti zdrav, suh, ročno odbran, ne gnil, ne voden, brez primesi prsti in kali in enovrsten. Krompir, ki ne preseza velikosti kurjega jajca s 5 cm dolžinskim premerom, se dopušča največ do 20 % celokupne težine.

§ 3.

Če ni bilo dogovorjeno drugače, se sme dobaviti rumeno in belo mesnati krompir, vendar pa mora biti vagonška količina enovrstna. Rožni zgodnji krompir mora biti izrečno pogojen, da se sme dobaviti.

§ 4.

Krompir se sme dobaviti le ob ugodnem vremenu, t. j. v temperaturi, ko je izključeno, da bi

zmrznil. Če je nastopilo zmrzovanje na mestu prodajalčevem, se mora dobava ustaviti in dobavni rok se podaljša do časa, ko nastopi ugodno vreme. Če prodajalec zaradi zmrzovanja ustavi odpošiljanje, mora o tem brez odloga obvestiti kupca. Tedaj je kupec dolžan, prodajalcu plačati obresti za čas ustavljene dobave in tudi stroške, nastale zbog tega, ker je krompir vskladiščil.

§ 5.

Če želi kupec dobavo ob vsakem vremenu, zadene škoda, ako krompir zmrzne, kupca. Vendar pa mora dobavitelj tudi v tem primeru obložiti krompir ob kupčevih stroških s slamo ali senom. Če je bil krompir naložen ob ugodnem vremenu, a je zmrznil med prevozom, ne zadene škoda dobavitelja.

§ 6.

Če ni bilo dogovorjeno drugače, se pošilja krompir prosto v vagonu (rinfusa). Za obkladanje pri vratih mora kupec plačati deske posebe.

§ 7.

Če se je dogovorila dobava v vrečah, mora dostaviti vreče kupec franko nakladalna postaja vsaj tri dni pred rokom dobave. Če kupec vreč ne dostavi pravočasno, je prodajalec upravičen, poslati blago prosto v vagonu ali pa si na račun kupčev iz-

posoditi vreče, ki jih mora kupec najkeseje tri dni po prejemu blaga franko vrniti. Izposojnina za vreče se računi od dne, ko pridejo vreče nazaj k dobavitelju.

§ 8.

Kupec sme odkloniti sprejem:

- a) če je primešano krompirju več nego 1 % prsti;
- b) če nad 20 % krompirja ni večjega nego kurje jajce (5 cm dolžinskega premera).

§ 9.

Senzalnina pri sklepah s krompirjem znaša 0.75 %.

*

Na podstavi člena 1. zakona o javnih borzah in člena 11. uredbe o ustroju ministrstva za trgovino in industrijo odobrujem in potrjujem gorenje uzance, pridržujem pa si pravico, te uzance ali njih poedine dele izpremeniti, kadar bi se mi zdelo to potrebno.

V B e o g r a d u, dne 22. januarja 1925.

Minister za trgovino in industrijo:

dr. Šurmin s. r.

Posebne uzance ljubljske borze za blago in vrednote za trgovanje z vinom.

§ 1.

Vino je pijača, proizvedena z alkoholnim vrenjem iz čistega soka trtnega grozdja.

§ 2.

Edinica za trgovanje z vinom je 100 litrov ali 100 kg.

§ 3.

Zaradi večje specifične teže so izključeni od prodaje po teži:

- 1.) odtok (samotok, Ausbruch),
- 2.) vino z drožmi.

§ 4.

Vino se prodaja in kupuje v sodih, brez sodov, «transito», brez davka na promet in ostalih davkov postavljenih v klet.

§ 5.

Prodajajo* in kupujejo se samo čisto odtočena vina, torej brez droži. Če pa je dogovorjena (pogo-

jena) dobava novega vina z drožmi; ne sme biti količina droži večja, nego jih navadno imajo vina, ki se proizvajajo v kraju dobavljenega proizvoda v proizvodnem letu.

Od količine vina, ki se mora dobaviti, sme znašati količina droži največ 5 do 6 %. Pri vseh vrstah vina morajo biti droži v tekočem stanju. Pri rdečih, črnih vinih ne sme presežati njih količina 2 %.

§ 6.

Za garantirano alkoholno vsebino vina, ki se dobavlja, se razumeva vsebina po Maligandovem ebulioskopu, ki je pri borzi; razlika sme znašati +0.3 %.

Kupec mora sprejeti tudi vino z razliko do +0.5 %; vendar pa sme zahtevati zato bonifikacijo za razliko v alkoholni vsebini od 0.3 do 0.5 %, in sicer v znesku, sorazmernem s kupno ceno.

§ 7.

Vino se prodaja in kupuje:

- a) «proti gotovini brez odbitka»; tedaj se mora plačati kupnina pri prevzemu blaga;
- b) «proti gotovini»; tedaj se odtegne pri prevzemu blaga 2 % od kupnine;
- c) «na rok», t. j. proti menici, ki se glasi na štiri mesece.

Če ni nobene določbe, se smatra, da je vino prodano «proti gotovini brez odbitka».

§ 8.

Pri nakupu po teži je odločilno glede brutto teže blaga uradno tehtanje železniške postaje. Za taro se smatra ona teža, ki je zabeležena na tovornem listu vrnjenih posod ali ugotovljena pri uradnem tehtanju.

§ 9.

Pri dobavi po železnici, po ladji, je prodajalec odgovoren za količino vina samo, če se ni vino uradno stehalo ob oddaji na železniški ali parniški postaji, a kupec je upravičen, ugotoviti težo blaga na sprejemni postaji. Odškodnina za razliko v teži se more zahtevati v tem primeru samo na podstavi teže, ki se je uradno ugotovila na železniški ali parniški postaji.

§ 10.

Kakovosti blaga je treba ugovarjati v treh dneh od dne, ko je blago prispelo, in vzorci se morajo vzeti, preden se blago odvozi s kolodvora.

§ 11.

Razliko, nastalo zaradi netočnega meroizkusa (cimentiranja), mora javiti kupec, če namerja v tem pogledu kaj zahtevati, prodajalecu takoj, ko se iz-

prazni posoda, in sicer še preden se nabijejo obroči ali se izvrši kakršnokoli popravilo sodov. Razlika za vso pošiljatev in ne za posamezne posode se mora ugotoviti z uradnim meroizkusom. Če ne znaša pri sodih od 200 do 700 litrov razlika več nego 1 % in pri sodih od 25 do 200 litrov največ 2 %, se primanjkljaj ne nadomesti in kupec trpi v tem primeru stroške uradnega meroizkusa. Če je primanjkljaj večji, mora povrniti prodajalec vso razliko; razen tega mora v tem primeru povrniti stroške uradnega meroizkusa.

§ 12.

Pri sodih, ki jih pošlje prodajalec kupcu na posodo, ne sme biti meroizkus star nad dve leti.

§ 13.

Če dá kupec napolniti kupljeno vino v lastno posodo, ni prodajalec odgovoren niti za izgubo niti za primanjkljaj na teži.

§ 14.

Kupec je dolžan, vrniti prodajalcu sode v osmih tednih od dne, ko je prejel blago, v čistem in dobrem stanju, prosto tovornine na oddajno postajo blaga.

Pri poslih na menični kredit mora kupec prodalčeve sode vrniti na oddajni postaji blaga do roka, ko dospejo menice.

Če se sodi do navedenega časa ne vrnejo, jih prodajalec ni več dolžan sprejeti in zanje sme zaračunati ustrezno kupnino po dnevni ceni.

Ko mine osem tednov, odkar se je odposlalo blago, je prodajalec upravičen, zahtevati od kupca najemnino za sode po hektolitru za vsak dan 10 par in stojnino na železnici.

§ 15.

Pri naročilu, v katerem je navedeno samo število sodov, a ni pogojena tudi njih vsebina, merijo veliki sodi lahko 560 do 850 litrov, mali sodi pa 280 do 420 litrov.

§ 16.

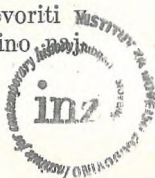
Pri dobavi vina v sodih od $\frac{1}{4}$ do 2 hektolitra je prodajalec upravičen, dobaviti 20 % vina več ali 10 % manj od pogojene količine.

§ 17.

Pri naročilu enega vagona ali več vagonov za tuzemstvo se mora natovoriti na vagon najmanj 12 sodov s skupno vsebino (mero) od 75 do 90 hektolitrov.

§ 18.

Pri naročilu za inozemstvo se mora natovoriti en vagon najmanj 14 sodov s skupno vsebino najmanj 90 hektolitrov.

§ 19.

Naravna izguba v teži obremenja do dne, ko se blago prevzame, prodajalca, po tem dnevu pa kupca. Če dan prevzema ni določen, mora prevzeti kupec kupljeno vino v štirih tednih od dne nakupa.

§ 20.

Pri prodaji v tuzemstvu trpi voznino kupec. Prodajalec ni dolžan, predati kupcu blaga na namembni postaji, in ne jamči za poškodbe, ki nastanejo med vožnjo.

Pri prodaji dalmatinskih in italijanskih vin, ki se dobavljajo s pristaniške postaje (iz luke), trpi do natorovitve v železniški vagon izgubo v teži prodajalec.

§ 21.

Vino v steklenicah se prodaja in kupuje v steklenicah po 1, 0·7 in 0·35 litra. Kupna cena se razumeva brez steklenice, brez zamota in brez zaboja.

§ 22.

Če postane vino v steklenicah, ki so shranjene na primernem prostoru, v enem mesecu od dne, ko se je prevzelo, motno, ga sme kupec vrniti prodajalcu.

Če je naročeno vino v steklenicah dobavljeno v zimskih mesecih od novembra do koncem aprila, za-

devajo vse poškodbe, provzročene z dobavo, pa tudi motnost (kalnost), kupca.

§ 23.

Prodajalec ni dolžan, vzeti nazaj praznih steklenic in zabojev.

§ 24.

Senzalnina pri nakupu in prodaji vina znaša 1 % za vsako stranko.

*

Na podstavi člena 1. zakona o javnih borzah in člena 11. uredbe o ustroju ministrstva za trgovino in industrijo odobrujem in potrjujem gorenje uzance, pridržujem pa si pravico, te uzance ali njih poedine dele izpremeniti, kadar bi se mi zdelo to potrebno.

V B e o g r a d u, dne 22. januarja 1925.

Minister za trgovino in industrijo:

dr. Šurmin s. r.

Posebne uzance ljubljsanske borze za blago in vrednote za trgovanje z živimi in zaklanimi pra- šiči.

A. Živi prašiči.

§ 1.

Živi prašiči se prodajajo in kupujejo po številu. Cena se razumeva za kilogram žive teže, ugotovljene po 12urnem poččenju. Štejejo se celi kilogrami; odlomki kilogramov se ne računijo.

§ 2.

Dobavljati se smejo samo popolnoma zdravi, neokuženi prašiči, sposobni za transport in izvoz. Merjasci, stari skopljenci, breje svinje, stare mršave izdojenke in živali, pitane z želodom ali z žirom, so od dobave izključene.

§ 3.

Če se pogodi kupčija za približno število, (n. pr. okrog 100 živali), ne sme prodajalec pri predaji tega števila zmanjšati ali zvišati za več nego 5 %.

Kupec v tem primeru ni dolžan, prevzeti presežka nad 5 %, ter ima pravico, kupiti primanjkljaj do 5 % na prodajalčev račun po dnevni ceni.

§ 4.

Prašiči so te-le vrste:

- a) prima debeli, oborski prašiči, t. j. mladi, popolnoma dopitani in zreli prašiči (razen živali, navedenih pod točko 2. teh določil) v živi teži od 150 kg navzgor;
- b) debeli, t. j. dobro pitani, mladi prašiči, med katerimi sme biti največ do 3 % dobro pitanih starih svinj (z nadaljnjo izjemo živali, navedenih pod točko 2. teh določil), v živi teži od 140 kg navzgor;
- c) poldebeli, t. j. mladi, ne popolnoma dopitani prašiči (razen živali, navedenih pod točko 2. teh določil) v živi teži od 100 do 140 kg;
- d) prima mesnati, t. j. polnorejeni, jedrnati prašiči gladke angleške ali nemške pasme v živi teži od 70 do 120 kg (razen živali, navedenih pod točko 2. teh določil);
- e) mesnati, t. j. dobro mesnati prašiči gladke angleške ali nemške pasme v živi teži od 60 do 150 kg, med katerimi sme biti največ 5 % starih dobro rejenih svinj (z nadaljnjo izjemo živali, navedenih pod točko 2. teh določil);

- f) peršutniki (Schinkenschweine), to so prima mesnati prašiči kakor pod točko d), toda v teži od 60 do 90 kg;
- g) mladiči, za katere se smatrajo prašiči vseh pasem (razen merjascev in brejih svinj) v živi teži od 30 do 60 kg in v starosti do 12 mesecev;
- h) prašiči za pitanje (Einstellschweine), za katere se smatrajo mršavi prašiči vojvodinskih in sremskih pasem (razen merjascev in brejih svinj) v živi teži od 40 do 100 kg in v starosti nad 6 mesecev.

§ 5.

Če se dogovori pri prodaji povprečna teža živali ali teža po paru, ne sme diferirati ugotovljena povprečna teža živali pri predaji za več nego 5 kg ali para za več nego 10 kg; toda zaradi enakomernosti partije ne smejo tehtati posamezne živali pri predaji več nego 15 kg pod dogovorjeno povprečno težo ali nad njo. Če se je dogovorila teža po paru, velja polovica teže, ki jo ima par, za težo živali. Če se je označila pri prodaji posebe najvišja in najnižja teža živali (n. pr. 60 do 100 kg), sme kupec odkloniti prevzem onih živali, ki ne dosežajo najnižje teže ali presežajo najvišjo težo.

§ 6.

Če se pogodi dobava franko tvornica, klalnica ali obor, se razumeva, da se stehtajo prašiči na tvor-

nični, klalnični ali oborski tehtnici, ako ni bilo pri sklepu dogovorjeno drugače. Če je tehtnica po konstrukciji primerna za tehtanje po več živali, se smejo tehtati skupno v partijah do 10.

§ 7.

Prašiče, namenjene za prodajo, mora odkazati prodajalec kupcu 24 ur pred dogovorjenim prevzemom; pri tem je treba vpoštevati okolnost, da se morajo ob toplem vremenu živi prašiči nakladati le v zgodnih jutranjih urah ali poznih večernih urah ali ponoči.

§ 8.

Če se ni pri sklepu kupčije dogovorilo drugače, nista prodajalec in kupec dolžna, prodati ali prevzeti več nego 150 živali na dan.

§ 9.

Če so bili dogovorjeni pri sklepu prašiči gotove provenience ali pasme, sme kupec odkloniti blago, dobavljeno iz drugih produkcijskih okrajev, ali prašiče drugih pasem.

§ 10.

Najmanjša množina živih prašičev za trgovino na borzi je 20 živali, če tehta vsak prašič nad 120 kg, in 30 živali, če tehta vsak prašič pod 120 kg.

§ 11.

Če ni dogovorjeno drugače, mora postaviti prodajalec blago franko vagon.

B. Zaklani prašiči.

§ 1.

Zaklani prašiči se prodajajo in kupujejo po številu. Cena se razumeva za kilogram netto.

Tehtajo se zaklani, očiščeni prašiči brez parkljev z glavo, nogami, jeziki in salom vred; štejejo se samo celi kilogrami. Ulomki kilogramov se ne računijo. Razpolovljeni zaklani prašiči se dobavljajo brez možganov.

§ 2.

Drobovino dodaja prodajalec brezplačno ali pa po gotovi ceni samo, če je to izrečno dogovorjeno.

§ 3.

Dobavljati se sme samo popolnoma zdravo, strokovnjaški izdelano in dobro ohlajeno blago, sposobno za transport in izvoz. Merjasci, stari skopljenci, breje svinje, stare mršave izdojenke in živali, pitane z želodom ali žirom, so od dobave izključene.

Če je pri prodaji posebe označena najvišja in najnižja teža živali (n. pr. od 50 do 70 kg), sme kupec odkloniti prevzem onih živali, ki ne dosežajo najnižje teže in presežajo najvišjo.

Kadar so bili dogovorjeni pri sklepu prašiči gotove provenience ali pasme, sme kupec odkloniti blago, dobavljeno iz drugih produkcijskih okrajev, ali prašiče drugih pasem.

§ 4.

Če se pogodi kupčija za približno število (n. pr. okrog 100 živali), ne sme prodajalec pri predaji tega števila zmanjšati ali zvišati za več nego 5 %. Kupec v takem primeru ni dolžan, prevzeti presežka nad 5 %, ter ima pravico, kupiti primanjkljaj do 5 % na prodajalčev račun po dnevni ceni.

§ 5.

Blago, namenjeno za prodajo, mora prodajalec odkazati kupcu 12 ur pred dogovorjenim prevzemom.

§ 6.

Če se ni pri sklepu kupčije dogovorilo drugače, nista prodajalec in kupec dolžna, predati ali prevzeti na dan več nego 150 živali.

§ 7.

Če ni dogovorjeno drugače, mora dostaviti prodajalec blago franko vagon. Za eventualne hladilne vagonne mora poskrbeti kupec, in sicer najmanj 24 ur pred predajo; drugače je prodajalec upravičen, uporabiti za transport navadne živinske vagonne z obelno pripravo.

§ 8.

Stroški za obešalno napravo se računijo kupcu, prav tako led, če se doda vagonom.

*

Na podstavi člena 1. zakona o javnih borzah in člena 11. uredbe o ustroju ministrstva za trgovino in industrijo odobrujem in potrjujem gorenje uzance, pridržujem pa si pravico, te uzance ali njih poedine dele izpremeniti, kadar bi se mi zdelo to potrebno.

V B e o g r a d u, dne 22. januarja 1925.

Minister za trgovino in industrijo:

dr. Šurmin s. r.

Vsebina.

Posebne uzance

ljubljske borze za blago in vrednote:

	Stran
za trgovanje z žitom (Ur. l. št. 97/31—1925.)	1
za trgovanje s stročnicami (Ur. l. št. 100/31—1925.)	15
za trgovanje s krompirjem (Ur. l. št. 99/31—1925.)	18
za trgovanje z vinom (Ur. l. št. 98/31—1925.)	21
za trgovanje z živimi in zaklanimi prašiči (Ur. l. šte- vilka 101/31—1925.)	28
